Európsky parlament
2019-2024

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť

2023/2129(DEC)

25.1.2024

STANOVISKO

Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť

pre Výbor pre kontrolu rozpočtu

k absolutóriu za rok 2022: Všeobecný rozpočet EÚ – Európska komisia (2023/2129(DEC))

Spravodajca: Robert Biedroń

PA_NonLeg

NÁVRHY

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť vyzýva Výbor pre kontrolu rozpočtu, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto návrhy:

A. keďže rovnosť medzi ženami a mužmi je základnou hodnotou Únie, ktorá je zakotvená v článku 2 Zmluvy o Európskej únii; keďže podľa článku 8 ZFEÚ je Únia zaviazaná odstraňovať nerovnosti a podporovať rovnosť medzi mužmi a ženami, ako aj uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti;

B. keďže Európsky parlament opakovane žiadal Komisiu, aby presadzovala a uplatňovala hľadisko rodovej rovnosti, rodové rozpočtovanie a posudzovanie vplyvu na rodovú rovnosť vo všetkých oblastiach politiky Únie, ako je plnenie rozpočtu Únie a podávanie správ;

C. keďže vo viacerých členských štátoch s nízkou pôrodnosťou by ženy a páry chceli mať deti, ale v skutočnosti im je v tom zabraňované vzhľadom na ekonomické problémy, a to nie na základe voľby, ale v dôsledku náročnejších životných a pracovných podmienok, ktoré vedú k vyššej miere nezamestnanosti žien a sťažujú im, ako aj rodičom uplatňovanie ich príslušných práv materstva a otcovstva na pracovisku, a sťažujú prístup ku kvalitným verejným službám a zariadeniam starostlivosti o deti; keďže je nevyhnutné zabezpečiť, aby ženy mali právo na prácu založenú na právach a ktorou nie je dotknuté právo na materstvo, keďže ženy sú naďalej najviac postihnuté a najviac diskriminované; keďže táto diskriminácia sa môže prejavovať napríklad vyvíjaním nátlaku na ženy zo strany zamestnávateľa, ktorý sa ich počas pracovných pohovorov pýta na to, či majú deti a v akom veku, ako aj ekonomickým a pracovným tlakom na zamestnankyne, aby si nebrali materskú dovolenku;

D. keďže rovnosť medzi ženami a mužmi v Únii bola obzvlášť ovplyvnená dôsledkami vojny na Ukrajine, krízou životných nákladov, ktorá ženy neúmerne postihuje, a odmietavými postojmi voči rovnosti medzi ženami a mužmi a právam žien, najmä v súvislosti so sexuálnym a s reprodukčným zdravím a právami (SRZP) vo viacerých členských štátoch; keďže to ešte viac prehlbuje nerovnosti a bráni rovnosti medzi ženami a mužmi;

1. zdôrazňuje, že hľadisko rovnosti medzi ženami a mužmi by sa malo začleniť a zabezpečiť vo všetkých oblastiach politiky, vo všetkých fázach a vo všetkých opatreniach v oblasti zmierňovania vplyvov, najmä vzhľadom na rodové aspekty prebiehajúcich kríz, ako sú vojny, klimatická a energetická kríza, inflácia a odmietavý postoj k právam žien, najmä k sexuálnemu a reprodukčnému zdraviu a právam v Únii a na celom svete; zdôrazňuje význam rodového rozpočtovania pri všetkých opatreniach v oblasti obnovy a zmierňovania vplyvov s cieľom využiť programy EÚ na zmiernenie rodových vplyvov rôznych kríz;

2. opätovne vyjadruje znepokojenie nad súvislosťou medzi útokmi na právny štát, demokraciu a ľudské práva s odmietavým postojom k rovnosti medzi ženami a mužmi a právam žien; vyzýva Komisiu, aby pokračovala vo svojom úsilí o posilnenie právneho štátu v Únii, najmä pokiaľ ide o právne návrhy zamerané na ochranu rozpočtu EÚ v prípade všeobecných nedostatkov v oblasti dodržiavania zásady právneho štátu,

porušovania ľudských práv vrátane práv žien a základných hodnôt Európskej únie; vyzýva Komisiu, aby preskúmala hlavné poslanie tých, ktorým sa poskytujú finančné prostriedky EÚ, a aby zadržala finančné prostriedky subjektov, ktoré využívajú finančné prostriedky EÚ na účely zhoršenia situácie v oblasti ľudských práv, najmä základných práv žien a rovnosti medzi ženami a mužmi vrátane SRZP a práv žien na telesnú integritu, autonómiu a sebaurčenie, a aby zabezpečila, že finančné prostriedky EÚ sa žiadnemu takémuto subjektu neposkytnú; vyzýva členské štáty, aby chránili sexuálne a reprodukčné zdravie a práva vrátane prístupu k bezpečnej a legálnej starostlivosti pri umelom prerušení tehotenstva, najmä zabezpečením dostupnosti programov a služieb v oblasti reprodukčného zdravia poskytujúcich druhy starostlivosti a liekov, ktoré sú nevyhnutné pre dobrovoľné plánovanie rodičovstva a zdravie matiek a novorodencov;

3. berie na vedomie metodiku Komisie na sledovanie rodových aspektov výdavkov od roku 2023; pripomína, že podľa posúdenia má len 2 % rozpočtu Únie ako hlavný cieľ zlepšovanie rovnosti medzi mužmi a ženami; vyzýva Komisiu, aby zlepšila tento podiel uplatňovaním hľadiska rodovej rovnosti od začiatku návrhu programu; opakuje, že sú potrebné ďalšie informácie, aby bolo možné plne pochopiť väčšinu výdavkov (73 %) v súčasnosti hodnotených ako výdavky s nulovým potenciálom prispieť k rodovej rovnosti; so znepokojením konštatuje, že v osobitnej správe č. 10/2021, ktorú uverejnil Dvor audítorov, sa potvrdilo, že rozpočtový cyklus Únie zatiaľ primerane nezohľadňuje rovnosť medzi ženami a mužmi, keďže kľúčové prvky, ako je rodová analýza, ciele súvisiace s rovnosťou medzi ženami a mužmi, ukazovatele a zodpovednosť prostredníctvom podávania správ, vo veľkej miere chýbajú;

4. víta prácu Komisie na novej klasifikácii na meranie rodového vplyvu výdavkov Únie; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že táto klasifikácia sa zameria na presné a komplexné vyjadrenie vplyvu programov na rovnosť medzi ženami a mužmi; vyzýva Komisiu, aby vzhľadom na koniec tohto volebného obdobia pokračovala vo svojej práci v oblasti rovnosti medzi ženami a mužmi, a požaduje, aby bol v ďalšom volebnom období vymenovaný komisár pre rovnosť medzi ženami a mužmi; víta skutočnosť, že rovnosť medzi ženami a mužmi a uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti sú jednou z horizontálnych zásad pre finančné prostriedky Únie vo viacročnom finančnom rámci (VFR) na roky 2021 – 2027 a v Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti; napriek tomu vyzýva Komisiu, aby v plnej miere vykonala odporúčania Európskeho dvora audítorov, a to aj v rámci preskúmania súčasného viacročného finančného rámca v polovici trvania a vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že táto klasifikácia sa zameria na presné a komplexné vyjadrenie vplyvu všetkých existujúcich programov a fondov; v tejto súvislosti opakuje, že komplexná metodika sledovania rovnosti medzi ženami a mužmi musí zahŕňať podávanie správ o negatívnych vplyvoch na túto rovnosť;

5. trvá na tom, že ženy a muži by mali mať rovnaký prospech z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, najmä vzhľadom na rozdiel v odmeňovaní žien a mužov v Únii vo výške 13 %; pripomína, že Komisia zaviedla len ex ante rodové posúdenie plánov obnovy a odolnosti členských štátov, z ktorého vyplynulo, že niektoré členské štáty nemali žiadne opatrenia označené ako opatrenia zamerané na rovnosť medzi ženami a mužmi; zdôrazňuje preto význam požiadaviek na zber údajov s cieľom umožniť systematický a komplexný zber údajov rozčlenených podľa pohlavia v kontexte

všetkých príslušných politík EÚ; naliehavo vyzýva Komisiu, aby to považovala za prioritu a využila príležitosti na zlepšenie požiadaviek na zber údajov a ukazovateľov v nových právnych predpisoch a preskúmaniach, ako je napríklad prepracovanie rozpočtových pravidiel, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie; vyzýva Komisiu, aby splnila pozitívny záväzok predsedníčky von der Leyenovej presadzovať rovnosť medzi ženami a mužmi pri tvorbe všetkých politík, a vyzýva Komisiu, aby splnila svoje záväzky v rámci stratégie pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025, a zdôrazňuje tiež, že je potrebné urobiť oveľa viac, keďže v hlavných návrhoch Komisie v oblasti klímy, životného prostredia a hospodárstva, ktoré boli predložené, chýba rodové hľadisko; zdôrazňuje, že v poslednom desaťročí sa so začiatkom hospodárskej a finančnej krízy sťažili životné podmienky žien a dievčat v dôsledku hospodárskych, sociálnych, pracovných a rodových nerovností vnútri členských štátov a medzi nimi; v tejto súvislosti pripomína dôležitú úlohu Európskeho inštitútu pre rodovú rovnosť v zvyšovaní informovanosti o rozsahu a príčinách nerovnosti medzi ženami a mužmi v EÚ; vyzýva preto na posilnenie jeho rozpočtu, personálu a nezávislosti;

6. opakuje svoje výzvy na vytvorenie osobitného rozpočtového riadku pre rovnosť medzi ženami a mužmi, najmä v rámci programu Daphne, vzhľadom na krízu rodovo motivovaného násilia, ktorému čelí Únia; zdôrazňuje, že je dôležité posilniť osobitnú iniciatívu Daphne zvýšením jej zdrojov, najmä na opatrenia, ktorých cieľom je bojovať proti rodovo motivovanému násiliu voči ženám a dievčatám a domácemu násiliu na všetkých úrovniach a vo všetkých formách v súlade s článkom 7 ods. 6 nariadenia (EÚ) 2021/692 a náležite podporovať obete; okrem toho zdôrazňuje význam využívania európskych štrukturálnych a investičných fondov, ako je Európsky sociálny fond plus (ESF+), na podporu rovnosti medzi ženami a mužmi, zamestnanosti žien, posilnenia postavenia, podnikania a vedúcich a riadiacich úloh žien, ako aj zariadení dlhodobej starostlivosti; konštatuje, že zo štúdie, ktorú si vyžiadal výbor FEMM[1], vyplýva, že muži sú často uprednostňovaní pred ženami a marginalizovanými skupinami, pokiaľ ide o navrhovanie dotácií a podpory v rámci balíka Fit for 55, ako aj v iných politikách a programoch a vo financovaní zelenej transformácie;

7. na základe aktuálne dostupných údajov zastáva názor, že všeobecnému rozpočtu EÚ môže byť udelené absolutórium za plnenie rozpočtu za rozpočtový rok 2022.

[1] https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/736899/IPOL_STU(2022)736899_EN.pdf

PRÍLOHA: SUBJEKTY ALEBO OSOBY, KTORÉ SPRAVODAJCOVI POSKYTLI INFORMÁCIE

Predseda v úlohe spravodajcu vyhlasuje, že nedostal podnety od žiadneho subjektu ani osoby, ktoré treba uviesť v tejto prílohe podľa článku 8 prílohy I k rokovaciemu poriadku.

INFORMÁCIE O PRIJATÍ VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

Dátum prijatia	24.1.2024
Výsledok záverečného hlasovania	+: 23 –: 4 0: 2
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Christine Anderson, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Maria da Graça Carvalho, Margarita de la Pisa Carrión, Gwendoline Delbos-Corfield, Frances Fitzgerald, Lívia Járóka, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Andżelika Anna Możdżanowska, Johan Nissinen, Carina Ohlsson, Sandra Pereira, Samira Rafaela, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Eugenia Rodríguez Palop, María Soraya Rodríguez Ramos, Maria Veronica Rossi, Sylwia Spurek, Marco Zullo
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Laura Ballarín Cereza, Sylvie Brunet, Marina Kaljurand, Eleni Stavrou
Náhradníci (čl. 209 ods. 7) prítomní na záverečnom hlasovaní	Milan Brglez, Rainer Wieland

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

23	+
PPE	Maria da Graça Carvalho, Frances Fitzgerald, Arba Kokalari, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Eleni Stavrou, Rainer Wieland
Renew	Sylvie Brunet, Samira Rafaela, María Soraya Rodríguez Ramos, Marco Zullo
S&D	Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Marina Kaljurand, Carina Ohlsson, Evelyn Regner
The Left	Sandra Pereira, Eugenia Rodríguez Palop
Verts/ALE	Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek

4	-
ECR	Johan Nissinen, Margarita de la Pisa Carrión
ID	Christine Anderson, Maria Veronica Rossi

2	0
ECR	Andżelika Anna Możdżanowska
NI	Lívia Járóka

Vysvetlenie použitých znakov:
+ : in favour
- : against
0 : abstention